

Kohtuasi C-106/24**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

8. veebruar 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Hof van Cassatie (Belgia kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

25. jaanuar 2024

Hageja ja kassatsioonkaebuse esitaja:

OV

Kostja ja vastustaja kassatsioonimenetluses:

WEAREONE.WORLD BV

Põhikohtuasja ese

Põhikohtuasi puudutab autoriõiguste väidetavat rikkumist seoses Madalmaades asuva hageja poolt Belgia äriühingu jaoks lepingu alusel valmistatud teostega. Muu hulgas seisneb küsimus selles, kas autoriõiguste kuuluvuse kindlakstegemiseks tuleb kohaldada Madalmaade või Belgia õigust.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Käesolev ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlus puudutab mõistet „lepingulised kohustused“ lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsiooni (edaspidi „Rooma konventsioon“) tähenduses ning mõistet „lepingulised võlasuhted“ alates 2009. aasta lõpust kehtiva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (edaspidi „Rooma I määrus“) tähenduses. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas nimetatud konventsiooni ja määrust tuleb kohaldada selleks, et määrata kindlaks õigus, mida

kohaldatakse käsunduslepingu täitmise eesmärgil loodud teose autoriõiguse kuuluvuse kindlakstegemiseks.

Eelotsuse küsimus

Kas Rooma konventsiooni artikli 1 lõiget 1 ja Rooma I määruse artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et mõisted „lepingulised kohustused“ ja „lepingulised võlasuhted“ hõlmavad küsimust, kellele kuulub sellise teose autoriõigus, mis loodi töö- või käsunduslepingust tuleneva kohustuse täitmiseks, st küsimust, kellele õigused algselt kuuluvad ning kas ja millises ulatuses on selline õigus õigusjärglasele üleantav?

Viidatud liidu õigusnormid

19. juunil 1980. aastal Roomas allakirjutamiseks avatud lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioon (80/934/EMÜ) (EÜT 1980, L 266, lk 1; ELT 2005, C 169, lk 10)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhte suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT 2008, L 177, lk 6)

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Belgia õigus

Majandusseadustiku (Wetboek van economisch recht) artikkel XI.165 § 2

16. juuli 2004. aasta rahvusvahelise eraõiguse seadustiku rakendamise seaduse (Wet van 16 juli 2004 houdende het wetboek van internationaal privaatrecht) artiklid 2 ja 93

Madalmaade õigus

1912. aasta autoriõiguse seadus (Auteurswet 1912), artikkel 8

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Põhikohtuasja hageja, kelle alaline elukoht on Madalmaades, on alates 2009. aastast igal aastal kujundanud kostja, Belgia äriühingu jaoks, kes korraldab muu hulgas *Tomorrowland*'i festivali, selliseid teoseid nagu logod, pealavad ja festivali dekoratsioonid. Hageja tegi seda suuliselt sõlmitud käsunduslepingute täitmiseks.

- 2 Kostja lõpetas koostöö 2017. aastal pärast teoste autoriõiguste üle toimunud vaidlust. Autoriõigused koosnevad varalistest õigustest (sealhulgas õigus teost kasutada ning teha teosest sel eesmärgil näiteks koopiaid ja neid levitada) ja isiklikest õigustest (näiteks õigus tähistada autorinime). Hageja nõudis Ondernemingsrechtbank Antwerpenis (Antwerpeni kaubanduskohus, Belgia) mõlemat liiki autoriõiguste rikkumise tõttu kahju hüvitamist vastavalt 2 200 000 ja 225 000 euro ulatuses.
- 3 Ondernemingsrechtbank Antwerpen (Antwerpeni kaubanduskohus) otsustas Belgia õiguse alusel, et teostega seotud varalised õigused läksid Belgia õiguse kohaselt kostjale üle ning et hageja ei ole tõendanud, et tal on teoste suhtes isiklikud õigused.
- 4 Hof van Beroep Antwerpen (Antwerpeni apellatsioonikohus, Belgia) otsustas apellatsiooniasemes, et autoriõiguste kuuluvus tuleb kindlaks määrata Rooma konventsiooni ja Rooma I määruse alusel. Rooma konventsiooni artikli 4 lõigetest 1 ja 2 ning Rooma I määruse artikli 4 lõike 1 punktist b tuleneb, et kohaldada tuleb Madalmaade õigust, täpsemalt Madalmaade autoriõiguse seaduse (Auteurswet) artiklit 8. Selle artikli kohaselt loetakse teose loojaks muu hulgas selline äriühing, kes „esitab ennast üldsuse ees teose autorina“. Nimetatud säte näeb seega ette „näiliku autorsuse“ teose loomisest alates. Neil asjaoludel tuleb kostjat pidada teoste näilikuks loojaks ja seetõttu kuuluvad talle teoste suhtes varalised õigused. Lisaks välistab Madalmaade autoriõiguse seaduse (Auteurswet) artikkel 8 ka selle, et hageja võiks tugineda isiklikele õigustele.
- 5 Seejärel esitas hageja kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 6 Hageja rõhutab, et nii Rooma konventsioon kui ka Rooma I määrus sätestavad sisuliselt, et neid kohaldatakse „lepinguliste kohustuste“ ja „lepinguliste võlasuhete“ suhtes olukordades, kus esineb seos erinevate riikide õigusega. Hageja sõnul reguleerivad intellektuaalomandi õiguste kujunemislugu, olemasolu, olemuslikku iseloomu, sisu, kättesaadavust, ülekantavust ja lõppemist nende õiguste materiaalsoiguslikud aspektid, mitte aga nendega seoses loodud lepingulised kohustused. Selliste materiaalsoiguslike aspektide puhul määratakse kohaldatav õigus kindlaks Belgia rahvusvahelise eraõiguse seadustiku (Wetboek van internationaal privaatrecht, edaspidi „WIPR“) ja mitte Rooma konventsiooni või Rooma I määruse kohaselt.
- 7 Hageja viitab WIPR artikli 93 lõikele 1, mille kohaselt intellektuaalomandi õigusi reguleerib selle riigi õigus, mille territooriumil omandi kaitset taotletakse. Ta tugineb ka WIPR artikli 94 lõikele 1. Viidatud sätte kohaselt on selle seaduse alusel kindlaks määratav õigus intellektuaalomandi õiguste olemasolu ja nende õiguste valdajate küsimuse jaoks määrava tähtsusega. Hageja taotles oma autoriõiguste kaitset Belgias (kus need olid seoses festivalidega asjassepuutuvad), mistõttu on tema arvates kohaldatav Belgia õigus. Kuna Hof van Beroep

(apellatsioonikohus, Madalmaad) otsustas, et kohaldada tuleb Madalmaade autoriõigust, väidab hageja, et Hof van Beroep (apellatsioonikohus) rikkus muu hulgas WIPR artikli 93 lõiget 1 ja artikli 94 lõiget 1.

- 8 Mis puudutab autori isiklikke õigusi, siis väidab hageja eelkõige, et need ei ole Belgia autoriõiguse kohaselt üleantavad (majandusseadustiku (Wetboek van economisch recht) artikli XI.165 § 2). Seega tuleb ta Belgia õigusest autori võõrandamatu isikliku õiguse. Seetõttu rikkus apellatsioonikohus asjassepuutuvat Belgia õigust, kui ta leidis, et hagejal ei ole Madalmaade autoriõiguse seaduse [Auteurswet] artikli 8 kohaselt mingeid isiklikke õigusi.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale seoses mõistega „lepingulised kohustused“ Rooma konventsiooni artikli 1 lõike 1 tähenduses ja mõistega „lepingulised võlasuhted“ Rooma I määruse artikli 1 lõike 1 tähenduses. Selle kohtupraktika kohaselt tuleb nimetatud mõisteid tõlgendada sõltumatult, juhindudes peamiselt Rooma konventsiooni ja Rooma I määruse ülesehitusest ja eesmärkidest (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Ergo Insurance, C-359/14 ja C-475/14, EU:C:2016:40, punkt 43, vt analoogia alusel 24. novembri 2020. aasta kohtuotsus Wikingerhof, C-59/19, EU:C:2020:950, punkt 25).
- 10 Rooma konventsiooni ülesehituse ja eesmärgi puhul viidatakse M. Guiliano ja P. Lagarde'i aruandele, mis käsitleb Rooma konventsiooni (EÜT 1980, C 282, lk 1), milles on Rooma konventsiooni artikli 1 lõike 1 kohta selgitatud järgmist: „Esimesel juhul ei kuulu asjaõiguste ja intellektuaalomandi õiguste valdkond ilmselgelt nende eeskirjade kohaldamisalasse, kuna konventsioon puudutab üksnes lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust. See täpsustus lisati sõnaselgelt eelnõu esialgse eelprojekti ühte artiklisse. Töörühm pidas siiski üleliigseks korrata seda täpsustust käesolevas tekstis, seda enam, et sellisel juhul oleks olnud vaja juhtida tähelepanu erinevustele ühenduse liikmesriikide erinevate õiguskordade vahel.“
- 11 Rooma I määruse puhul viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus European Max-Planck Group for Conflict of Laws in Intellectual Property 4. jaanuari 2007. aasta seisukohtadele ettepaneku kohta see määrus vastu võtta [*Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005 and the European Parliament Committee on Legal Affairs' Draft Report on the Proposal of August 22, 2006*]. Selles on täpsustatud, et küsimusi, mis puudutavad intellektuaalomandi õigust ennast, kuid on tihedalt seotud seda õigust puudutava lepinguga, nagu näiteks õiguse üleantavus, üleandmise või litsentsi andmise tingimused või küsimus, kas õiguste üleandmist või litsentsi saab kolmandate isikute suhtes maksma panna, ei reguleerita mitte lepingu suhtes kohaldatava õigusega, vaid selle riigi õigusega, mille kaitset taotletakse.

- 12 Nendest seisukohtadest näib tulenevat, et küsimus, kellele kuulub käsunduslepingu alusel loodud teose autoriõigus, ja kas see õigus on üleantav, on materiaalõiguse küsimus, mis ei kuulu ei Rooma konventsiooni ega Rooma I määruse esemelisse kohaldamisalasse.
- 13 Sellegipoolest toimub erinevates liikmesriikides arutelu selle seisukoha üle. Õiguskirjanduses on samuti esindatud seisukoht, et autoriõiguse algne kuuluvus määratakse kindlaks just lepinguga, sest see on tihedalt seotud lepingulise kohustusega, mille täitmiseks teos on loodud. Seega kuuluks autoriõiguse kuuluvuse küsimus nimetatud seisukohta arvestades mõiste „lepingulised kohustused“ alla Rooma konventsiooni artikli 1 lõike 1 tähenduses ja mõiste „lepingulised võlasuhted“ alla Rooma I määruse artikli 1 lõike 1 tähenduses. Selle arutelu valguses leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Rooma konventsiooni artikli 1 lõike 1 ja Rooma I määruse artikli 1 lõike 1 tõlgendamine ei ole niivõrd ilmselge, et ei jääks ruumi põhjendatud kahtlusteks, mistõttu esitab ta eelotsuse küsimuse.

TÖÖDOKUMENT